

14.5.2025

Muistio Kaakkois-Suomen vesien- ja merenhoidon yhteistyöryhmän kokouksesta 14.05.2025

Aika 14.05.2025 klo 12.00–15.00

Paikka Microsoft Teams -kokous

Läsnä

Antti Haapala, Kaakkois-Suomen ELY-keskus
Minna Korttinen, Lappeenrannan seudun ympäristötoimi
Joonas Ikävalko, Varsinais-Suomen ELY-keskus
Nina Ehrnrooth, Kaakkois-Suomen ELY-keskus
Jenna Hjelmman, Kaakkois-Suomen ELY-keskus
Heli Kurko, Etelä-Savon ELY-keskus
Krista Rantamo, Haminan kaupunki
Ville Räihä, Kaakkois-Suomen ELY-keskus
Marleena Kuitikka, Kouvolan kaupunki
Visa Niittyniemi, Kaakkois-Suomen ELY-keskus
Sara Silvennoinen, Metsäkeskus
Mette-Maaria Skyttä, Kotkan kaupunki
Kaisa Leino, Kymenlaakson liitto
Heini Kukkonen, Metsäteollisuus ry, Kymenlaakso
Ari Laine, Metsähallitus
Venla Valjakka, Kaakkois-Suomen ELY-keskus
Helena Kaittola, Imatran seudun ympäristötoimi
Matti Vaittinen, Kaakkois-Suomen ELY-keskus
Ilona Joensuu, AVI
Laura Blomqvist, Etelä-Karjalan liitto
Jouni Törrönen, Kaakkois-Suomen ELY-keskus
Markus Tapaninen, Kaakkois-Suomen ELY-keskus
Heidi Rautanen, Kaakkois-Suomen ELY-keskus
Päivi Hyvärinen, Metsäteollisuus ry, Kymenlaakso
Oskari Aarnio, Hamina-Kotka satama Oy
Mikael Rytönen, Energiäteollisuus, Kymenlaakso
Jouni Väkevää, MTK
Esa Korkeamäki, Kymijoen Vesi ja ympäristö ry
Joonas Häkkinen, Etelä-Karjalan Kalatalouskeskus ry
Minna Maunus-Tiihonen, Metsäteollisuus ry, Etelä-Karjala
Suvi Nirkko, Kaakkois-Suomen ELY-keskus
Mikael Kraft, Saimaan vesiensuojeluyhdistys ry
Sari Aaltonen, Saimaan vesiensuojeluyhdistys ry
Vesa Vanninen, Varsinais-Suomen ELY-keskus
Harri Nopanen, ProAgria Etelä-Suomi
Teppo Oksanen, Mhy Kaakko
Kimmo Saarinen, Suomen Luonnonsuojeluliitto
Saana Vuorinen, Hamina-Kotka -Satama Oy

14.5.2025

Tervetulosanat ja aluehallinnon uudistuksen ajankohtaiset / Ympäristövastuualueen johtaja Visa Niittyniemi, Kaakkois-Suomen ELY

Visa Niittyniemi aloitti kokouksen klo 12.00 ja toivotti osallistujat tervetulleiksi. Yhteistyöryhmän kokoonpanoon on tullut pieniä muutoksia edellisen kokouksen jälkeen ja uudet jäsenet esittäytyivät lyhyesti.

Niittyniemi jatkoi kertomalla aluehallintouudistuksen tilanteesta ja virastouudistusta koskevasta lainsäädännöstä, joka on ollut eduskunnan valiokunnissa käsittelyssä. Samaan aikaan yhden luukun palveluiden lainsäädännöstä on tehty hallituksen esitys. Näyttää siltä, että uudistus on toteutumassa. Alkuvuoden valtakunnalliset YT-neuvottelut koskivat muutoksen yleisiä periaatteita muutoksessa. Virastokohtaisia menettelyitä käsitellään parhaillaan eri ELY-keskuksissa käynnissä olevissa virastokohtaisissa – YT-neuvotteluissa. YT-menettelyiden jälkeen käynnistyivät muutoskeskustelut, joissa määrytyi tarkemmin asiantuntijoiden siirtosuunnat uusiin virastoihin. Lupa ja valvontaviraston ja 10 elinvoimakusten organisaatioiden työjärjestystä ja prosessien valmistus on käynnissä.

Niittyniemi havainnollisti seuraavaksi Lupa- ja valvontaviraston kaavion avulla yksiköiden jakautumisen. Toimialapohjaisissa yksiköissä käsitellään valvonta-, lupa- ja YVA-asiat. Lupa- ja valvontavirastossa toiminnot ovat valtakunnallisia. Alueiden käytön, luonnonsuojelun, vesien- ja merenhoidon osalta on jonkun verran työnjohdollista alueellista tarkastelua. Vesien ja meren hoito jakaantuu kolmeen eri ryhmään (vesienhoitoalueet 1 ja 2 yhdessä, vesienhoidon alue 3 itsenäisenä ja vesienhoidon alueet 4,5,6 ja 7 yhdessä). Kyseisellä yksiköllä on tehtävinään esimerkiksi vesienhoidon järjestämistehtävät, vesienhoidon suunnittelu, seuranta ja tästä yksiköstä tulee asiantuntemus myös lupakäsittelyyn.

Seuraavaksi Niittyniemi näytti Kaakkois-Suomen elinvoimaketuksen organisaatorakenteen ja sen jakautumisen. Keskityt vesitaloustehtävät pitävät sisällään vesihuoltolain valvonnan ja toimeenpanon edistämistehtävät. Vesienhoidon keskitetyt tehtävät Kaakkois-Suomen osalta keskitetään Itä-Suomeen. Keskitetyissä vesitaloustehtävissä on rakennettujen vesienhoidon osaaminen ja keskitetyissä kalataloustehtävissä on kalatalousosaaminen. Alueellisten vesienhoidon yhteistyöryhmä mahdollistaa vesienhoidon viranomaisten osallistumisen suunnittelutyöhön. Nykyisen vesienhoidon yhteistyöryhmän toivotaan jatkavan uudessa mallissa.

Vesienhoidon aikataulu ja ajankohtaisia asioita/ Venla Valjakka, Kaakkois-Suomen ELY-keskus

Venla Valjakka esitteli vesienhoidon aikataulua ja ajankohtaisia asioita. Tämänhetkinen tilanne on, että paineiden arviointi on hyvin pitkälti valmis ja vesien tilaluokittelua on päästy aloittamaan tänä keväänä. Näiden molempien pitäisi olla vuoden 2025 loppuun mennessä valmiit. Loppu vuodesta olisi tarkoitus aloittaa 4. vesienhoitokauden (2028–2033) toimenpiteiden suunnittelua. Toimenpiteiden jakautumiseen vaikuttaa aluehallinto uudistus ja toimenpiteiden suunnittelu saatetaan loppuun uusissa virastoissa.

Venla nosti esille, että Kaakkois-Suomen vesistöyksikkö sai rahoituksen JTF-hankkeeseen, jossa on tarkoitus tehdä vesiensuojelu ja ennallistamistoimia turvetuotantoalueiden alapuolisilla vesistöillä. Hankkeen kesto on muutaman vuoden ja siihen saatiin täysirahoitus JTF:stä. Hanke siirtyy hallinnon uudistuksessa Itä-Suomen elinvoimaketukseen.

Kaakkois-Suomen ELY-keskus jättäytyi pois valtakunnallisesta vesienhoidon ACWA-Life –hankkeesta. Kyseinen hanke sai aikaisemmin kielteisen rahoitus päätöksen, mutta rahoitusta haettu uudestaan. Kesäkuun alussa pitäisi tulla tieto hankkeen rahoitusta, jos hanke saa rahoitusta sen olisi tarkoitus käynnistyä 2026 vuoden alusta.

14.5.2025

EU-komissio käynnisti viime vuoden lopulla rikkomusmenettelyn Suomea kohtaan VPD:hen liittyen. Taustalla oli komission näkemys siitä, että Suomi ei noudata VPD:tä vesistöjen käyttöön liittyvien lupien säännöllisessä tarkastamisessa ja lupia pitäisi tarkastaa 12 vuoden välein. Suomi on jättänyt tästä vastauksen komissiolle, jonka pöytäkirjat ovat julkisia ja niissä tulee esille Suomen kanta asiaan ja sen kiistäminen. Suomi on perustellut asiaa muun muassa ennakkovalvonnan riittävyydellä. Odotetaan komission vastausta asiaan.

Lisäksi tuotiin esille, voimaan tulevia vesienhoidon sitovia ympäristötavoitteita ja poikkeuksia koskevat lakimuutokset. Hetki sitten tuli lausuttavaksi ehdotus valtioneuvoksen asetus vesienhoidon järjestämisestä annetun asetuksen muuttamisesta. Tämä löytyy lausuntopalvelusta, jossa voi käydä jättämässä lausunnon. Lisäksi on suunnitteilla poikkeuksen soveltamista koskevaa ohjastusta viranomaisille ja toiminnanharjoittajille.

Heidi Rautanen kertoi pohjavesien luokittelusta ja niiden rajauseroista. Kuulemiset kahdelta pohjavesialueelta ovat käynnissä. Kangaslammin kankaalle esitetään rajauseroista, jonka tarkoituksena on supistaa aluetta pohjoisluonteis osasta uusien tutkimustulosten perusteella. Pohjaveden luokka säilyy aikaisempaan 2E luokkana. Pyhtään Kaunissaaren pohjavesi alueella on luokkamuuutos, jossa esitetään 1E luokka vaihdettavaksi 2E luokkaan. Pohjaveden otto on lopetettu kyseisellä alueella ja tällä hetkellä sinne tulee runkovesijohto mantereelta, jonka seurauksena kriteerit alueella eivät täyty. Kuulemisaineisto löytyy ELY-keskuksen sivuilta.

Keskustelua:

Helena Kaittola kysyi, mitä käytännössä tarkoittaa sitovat tavoitteet, jotka ovat vuoden alusta voimassa?

Venla Valjakka vastasi, että jatkossa jo noudatetut oikeuskäytäntöön perustuvat toimintamallit perustuvat lakiin.

Visa Niittyniemi jatkoi, että heikentämiskielto on kirjattu selvemmin lakiin. Vuoden vaihteessa Vesien- ja merenhoidonjärjestämisestä annettuun lakiin ja Vesilakiin tulevien muutoksien myötä vahvistettiin nykykäytäntöä ja vahvistettiin oikeuskäytäntöksi. Suurin muutos on uusien hankkeiden poikkeuksien käyttäminen, josta AVI päättää lupapäätöksen yhteydessä. Aiemmin valtioneuvoston päätöksellä. Valtioneuvosto päättää vesienhoitosuunnitelmista 6 vuoden välein ja poikkeukset olisi pitänyt huomioida tarkemmin suunnitelmassa. Todettiin, että poikkeamisen tarpeita tulee jatkossa enemmän.

EU-komission palaute 3.kauden vesienhoitosuunnitelmista / Venla Valjakka, Kaakkois-Suomen ELY-keskus

Venla Valjakka esitteli EU-komission palautetta 3. kauden vesienhoitosuunnitelmista, että Suomi on saanut maakohtaista palautetta (<https://webgate.ec.europa.eu/circabc-ewpp/ui/group/c04f478b-d4dc-44f9-a211-087c01165b2c/library/98ce3ff3-6db0-4c60-9407-656f9acd3e8c/details>). Palaute oli aika laaja ja asiat olivat tuttuja edellisiltä kierroksilta. Palautteessa korostettiin toimenpiteiden vajavuutta eli Suomessa panostettava enemmän toimenpiteiden toteutukseen. Palautteessa korostui erityisesti hajakuormituksen toimenpide sektori ja onko Suomen vapaaehtoisuuteen perustuva lähestymistapa tarpeeksi riittävä sekä hydromorfologisten paineiden vähentäminen, etenkin lupien näkökulmasta (sama kuin EU:n rikkomuskäsittelyssä). Lisäksi palautteessa nostettiin esille, että vesienhoitosuunnitelmissa pitäisi paremmin kuvata toimenpiteiden priorisointia ja arvioida kustannustehokkuutta toimenpiteiden osalta. Positiivista palautetta tuli alemmista tilatavoitteista ja niihin kohdistuvien poikkeuksien perustelu vesienhoitosuunnitelmissa sekä kehitetyistä ekologisentilan menetelmistä.

14.5.2025

Vesienhoidonsuunnitelmissa pitäisi vahvemmin ottaa huomioon ilmastonmuutoksen vaikutus vesistöihin ja toimenpiteisiin. Asiantuntija arviota pitäisi pystyä vähentämään ja korvata tämä mallinnustyökaluilla merkittävien paineidenarvioinnissa erityisesti hydromorfologisten paineiden ja orgaaniseen aineeseen liittyen. Palautteessa oli kritiikkiä siitä, että pitäisi lisätä seuranta vesistöissä, jotta luokittelutyössä voitaisiin vähentää asiantuntija arviota esimerkiksi kemialliseen tilaan liittyen. Venla esitteli saatua palautetta tarkemmin:

Toimenpiteiden nopeuttaminen ja yleisen vesiensuojelutason parantaminen: Toimenpiteiden suunnittelussa ja edistämisessä, jotta päästäisiin VPD:n vaatimuksiin tavoiteajassa. Toimenpiteet erityisesti hajakuormitussektorilla pitkälti vapaaehtoisia ja rahoitusjärjestelmän ohjaamia. Komission palautteen mukaan toimenpiteet eivät ole edistyneet riittävästi ja Suomen tulisi lisätä kannustimia viljelijöille ja metsänomistajille.

Lisätoimenpiteiden tunnistaminen: Tavoite on vähentää pysyviä ympäristöhaasteita ja paineita. Suomen tulisi hyödyntää synenergiaetuja VPD:n sekä muiden asetusten ja direktiivien välillä (esim. ennallistamisasetus). Suunnitelmissa pitäisi myös tuoda esille, miten toimenpiteet auttavat vähentämään vesistöihin kohdistuvia paineita ja tehdä kustannustehokkuuden arviointia. Vesien hoitosuunnitelmiin pitäisi kirjata vesistöjen käyttöön liittyvien lupien määräaikaaisuuden tarkistaminen ja varmistaa, että vesivoimalaitosten luvat ovat ajan tasalla.

Taloudellisen analyysi ja vesihinnoittelunpolitiikan parantaminen: Vesienhoitosuunnitelmissa pitäisi pystyä tarkemmin kuvaamaan veden käyttötarkoituksen kysynnän ja tarjonnan ennustukset sekä tehdä taloudellista analyysiä. Uusien hankkeiden osalta mahdollisesti sovelletaan tulevaisuudessa VPD:n 7 artiklaa, jolloin perustelut tulisi olla kirjattu vesienhoitosuunnitelmissa. Vesienhoitosuunnitelmiin tulisi kirjata tarkemmin kansainvälisestä yhteistyöstä yhteisten vesialueiden osalta Kaakkois-Suomen alueella tämä koskee itäistä aluetta.

Seurannan, arvioinnin, tiedonhallinnan ja raportoinnin parantaminen: Koskee lähinnä hallinnon sisäistä toimintaa sekä resurssi kysymyksiä. Komission mukaan Suomen pitäisi tehostaa sähköstä raportointia ja tiedonhallintaa. Vesienhoitosuunnitelmissa pitäisi tarjota tarkempaa tietoa luokittelun luotettavuudesta eli millä perusteella luokittelu on tietylle vesistölle tehty ja miten luotettava sen arvioidaan olevan. Suojelualueiden osalta toimenpiteet pitäisi kuvata tarkemmin vesienhoitosuunnitelmissa.

Keskustelua:

Visa Niittyniemi kommentoi, että EU:n palautteesta voisi päätellä, että meillä Suomessa olisi paljon parannettavaa vesienhoidon tehtävien järjestämisessä, vaikka moni asia on todella hyvin hoidettu.

Venla Valjakka kommentoi myös, että ajattelee suuren osan palautteesta olevan lopulta korkeamman tason poliittista ohjausta.

Visa Niittyniemi oli samaa mieltä, että palautte liittyy isolta osin lainsäädännön ja ohjauskeinojen määrittämiin teemoihin – eikä suoraan siihen mitä vesienhoitosuunnitelmissa voidaan määrittää.

Pohjavesiensuojelun avustuksiin liittyvä asetus / Heidi Rautanen, Kaakkois-Suomen ELY

Heidi Rautanen esitteli pohjavesisuojauslun avustuksiin liittyvän asetuksen ja sen etenemisen. Asetuksen valmistelu on vireillä. Taustana Heidi kertoi, että ELY-keskukset ovat tähän mennessä myöntäneet kunnille valtionavustusta vesien- ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain 10 pykälässä

14.5.2025

tarkoitettuihin pohjaveden suojelusuunnitelmiin suoraan valtionavustuslain nojalla. Aikaisemmin on tunnistettu, että avustuksien tulisi perustua valtioneuvoksella annetun lain tarkempiin ehtoihin. Lisäksi on tunnistettu tarve, jossa avustuksia on mahdollista myöntää taloudelliseen toimintaan. [Säädöshankkeen](#) toimikausi on alkanut viime vuoden helmikuussa ja asetusluonnos on ollut lausunnoilla aiemmin tänä vuonna ja asetuksella on tarkoitus säätää valtion varoista myönnettävästä valtionavustuslain 5 pykälästä 3 momentin mukaisesti erityisesti avustuksista pohjaveden suojelua edistäviin hankkeisiin ja selvityksiin. Asetuksen on tarkoitus tulla voimaan helmikuun alussa 2025.

Tavoitteena asetuksella olisi edistää pohjaveden hyvän tilan saavuttamisesta ja ylläpitämistä sekä vähentää pohjaveden ihmistoiminnasta aiheutuvaa haittaa tai sen vaaraa. Valtion apuviranomaisena toimisi ELY-keskus ja vuoden vaihteen jälkeen avustusasiat siirtyvät tässä tapauksessa Itä-Suomen elinvoimakeskukseen. Asetuksen mukaan valtion asetusta voitaisiin myöntää suojelusuunnitelmiin a hankkeisiin, jossa parannetaan tai ylläpidetään pohjavesien tilaa esimerkiksi isännättömät vanhat soranotto alueet jälkihoidot. Isännättömillä alueilla tarkoitetaan maa-aineslain voimaan tuloa ennen olevia kohteita, tämän jälkeen on vaadittu lupa toiminnan harjoittajalta. Avustusta voidaan myöntää selvityksiin, joilla lisätään tietoa pohjaveden suojelun edistämisestä eli pohjavesialueiden rakenneselvityksiin ja mallintamisiin.

Avustusten myöntäminen perustuu kokonaisvaltaiseen harkintaan hankkeen kustannustehokkuudesta, laadusta ja toteuttamiskelpoisuudesta. Arvioinnissa huomioitaisiin erityisesti hankkeen/selvityksen odotettavissa oleva vaikutus pohjaveden kuluttamiseen. Tarkoituksena olisi, että tämä odotettava vaikutettavuus olisi mahdollisimman suuri, kun näitä avustuksia sitten myönnetään ja hankkeita vertaillaan. Lisäksi kokonaisarvioinnissa tulisi ottaa huomioon minkälaisiin pohjaveden suojelutoimia on kyseisellä pohjavesialueelle esitetty.

Keskustelua:

Visa Niittyniemi jatkoi, että avustukset kohdistuvat suojelusuunnitelmien laatimiseen ja toivotaan, että rahaa riittää. Tämä kertoo valtion tahtotilasta pohjavesien suojelussa. Visa kysyi, onko asialla yhteyttä PIMA kunnostuksiin?

Heidi Rautanen vastasi, että ovat ne erillisiä hankkeita. Selkeät PIMA-kunnostukset menisivät tämän hetken mukaan Pirkanmaan ELY-keskuksen avustuksien kautta. Viime vuoden avustushaut on myönnetty suojelusuunnitelmien osalta sen mukaisesti, miten niitä on haettu eli viidelle kunnalle.

Kaakkois-Suomen ennallistamis- ja vesiensuojeluhanke / Projektipäällikkö & Projektisuunnittelija, Kaakkois-Suomen ELY-keskus

Ville Räihä esitteli hankkeen tiimin. Hän itse toimii projektipäällikkönä ja Jenna Hjelmmann projektisuunnittelijana. KAVE-hankkeen (Kaakkois-Suomen vesiensuojelu ja ennallistamis- hanke) toteutusaika on 2025–2027. Ville kertoi hankkeen taustoista ja keskustelusta Suomen muiden vastaavan tyyppisten hankevetäjien kanssa, kuinka JTF-rahoitteisia (Just Transition Fund) vesiensuojelu ja ennallistamis-hankkeita on saatu heikosti hakuun. Kaakkois-Suomen alueella merkittäväksi toiseksi JTF-rahoitteiseksi hankkeeksi mainittiin Summanjoen kunnostushanke, joka on Kymijoen vesi ja ympäristö ry:n vetämä. Muuten rahoitusta on pääsääntöisesti haettu pienempiin hankkeisiin, esimerkkinä nostettiin venerantojen kunnostusta, johon rahoitusta ei ole tarkoitettu.

Tämän takia Kaakkois-Suomen ELY:n vesistöt-yksikkö päätti hakea rahoitusta omaan hankkeeseen. Hankkeessa on tarkoitus edistää Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson alueen turvetuotantoalueiden ennallistamisen ja jälkikäytön tavoitteisiin pääsyä ja toteuttaa vesistökunnostustoimia

14.5.2025

turvetuotantoalueiden kuormittamilla alapuolisilla vesistöillä. Lisäksi hankkeessa on tarkoitus seurata vesistövaikutuksia ja tuottaa tietoa ja aktivoida muita toimijoita. Hyviä kohteita hankkeen kannalta on saatu jo vireille.

Hankkeessa on tavoitteena ennallistaa 30 ha käytöstä poistettua turvetuotantoaluetta Etelä-Karjalan sekä Kymenlaakson alueella. Hankkeen kokonaisbudjetti on 923 532,12 €. Vajaa puolet hankerahoituksesta on palkkakuluja. Toteutus puolelle on varattu 500 000 € ja se on jaettu karkeasti kolmeen osaan: suunnittelu, näytteenotto ja seuranta sekä ostopalvelut.

Jenna Hjelmmann kertoi tarkemmin hankkeen työpaketeista. Hankkeen toteutus jakaantuu kolmeen työpakettiin ja ne kulkevat hyvin rinnakkain hankkeen alusta loppuun saakka. Ensimmäinen työpaketti on kartoitus ja suunnittelu, joka pitää sisällään vesistö- ja ennallistamis- kohteiden ja yhteistyötahojen kartoituksen. Näin pystytään välttämään työn päällekkäisyyksiä. Yhteistyö maanomistajien ja toiminnanharjoittajien kanssa on isossa roolissa. Suunnittelua tehdään itse ja tarpeen mukaan tilataan ostopalveluna kunnostus- ja ennallistamissuunnitelmia sekä muita mahdollisia selvityksiä. Toinen työpaketti koostuu toteutuksesta ja hankkeen vaikutuksien seurannasta. Viimeisenä pakettina on viestintä, jossa tiedotetaan ennallistamis- ja kunnostusmahdollisuuksista eri kohderyhmille ja aktivoidaan mahdollisia muita hankkeita.

Jenna esitteli myös alustavia esisuunnittelussa olevia kohteita. Seuraava konkreettinen urakka on turvetuotannon toiminnanharjoittajien kontaktien luominen.

Keskustelua:

Esa Korkeamäki mainitsi, että on hienoa saada rahoitusta vesien kunnostukseen. Esa kertoi, että heillä on Kymijoen vesiensuojeluyhdistyksellä valmistumassa ja olemassa valmiita kunnostussuunnitelmia, joita mielellään tarjottaisiin KAVE-hankkeen toteutettavaksi.

Ville Räihä vastasi, että ehdottomasti ja ollaan lähemmin yhteydessä. Ville kertoi olleensa jo yhteydessä Kimmo Karelliin asian suhteen.

Visa Niittyniemi kommentoi tilanteen olevan mahtava, että voidaan myöntää 100 % rahoitusta ja hankkeen toteuttaminen on näin ollen helpompaa.

Matti Vaittinen sanoi, että on hienoa saada 100 % rahoitusta ja JTF-rahastolla on rahaa. Vesienhoidon tavoitteet on asetettu korkealle ja niiden saavuttaminen vaatii rahoitusta, mutta kansallinen rahoitus heikkenee koko aika. Katseet pitää kääntää EU-rahoitusinstrumentteihin ja olla laajakatseinen niiden suhteen, koska niistä löytyy laajat toimintalinjat. Toivottavasti muutkin toimijat hakevat hanke rahoitusta.

Vesimuodostumien tilaluokittelun tilanne katsaus / Heidi Rautanen, Venla Valjakka, Antti Haapala & Jouni Törrönen, Kaakkois-Suomen ELY-keskus

Venla Valjakka esitteli lyhyesti pintavesien paineiden arviointi tilanteesta. Painearviointi on melkein valmis. Hymo paineet ovat vielä kesken ja se tehdään hydromorfologisen luokittelun yhteydessä. Muutokset paineissa 4. vesienhoitokaudelle ovat pääosin kehittyneen mallinnuksen ansiota erityisesti hajakuormitussektorilla, nimenomaan hiilikuorman osalta. Osa muutoksista paineiden arvioinnissa johtuu maankäytön muutoksista ja esimerkiksi nousuesteiden poistosta. Kaakkois-Suomen alueella metsätalouden aiheuttama hajakuormitus, erityisesti orgaanisen aineksen osalta, on tunnistettu useammassa vesistössä tilaa heikentäväksi tekijäksi kuin aiemmin. Lisäksi hulevesien mukana tuleva

14.5.2025

hajakuormitus näkyy yhä useammassa vesistössä kuormitustekijänä. Sen sijaan loma-asutuksen jätevesistä aiheutuva kuormitus on havaittu harvemmassa vesistössä kuin aiemmin. Tämä kehityssuunta johtuu osittain alueellisista muutoksista, mutta myös mallinnustyökalujen parantuneesta tarkkuudesta.

Heidi Rautanen esitteli pohjavesialueiden riskialueiksi nimeämistä. Kaakkois-Suomen osalta riskitekijöiden arviointi ja riskialueiksi nimeäminen seuraavalle vesienhoitokaudelle 2028–2033 on vielä kesken. Tavoitteena on saada riskiarvioinnit pohjavesien osalta valmiiksi kesän tai alkusyksyn aikana, jotta pohjavesientilan luokittelu onnistuisi marraskuun loppuun mennessä. Viime kauteen verrattuna tulee mahdollisia muutoksia. Selvityskohteita käynnissä olevalla kaudella on 7 ja osasta laatutietoja pohjaveden osalta on saatu. Ainakin osa selvityskohteista tullaan nimeämään riskipohjavesialueeksi, koska siellä on havaittu ympäristölaatu normin ylityksiä. Uusia riskialueita tulee, koska joillain pohjavesialueilla on havaittu mm. raskasmetalleja ja klorideja.

Antti Haapala esitteli pintavesien luokittelua 4. kaudella. Yleiskatsauksena voidaan sanoa, että jokien luokitusta on tehty pisimmälle, koska järvien ja rannikkovesien osalta työkalut tulevat jäljessä. Heikoimman laatutekijän periaate (eli ns. *one out all out* -periaate) on otettu luokittelussa käyttöön. Joissakin järvissä on luokan kohentumisia fysikaaliskemiallisilla mittareilla ja vesienhoitotoimenpiteillä on ollut vaikutusta. Järvikunnostushankkeilla on saatu tuloksia muutaman järven osalta, mutta työkalujen keskeneräisyys on haitannut luokittelua. Antti toi esille luokittelun periaatteen Suomen ympäristökeskuksen dian kautta, jota on tarkoitus noudattaa biologisten laatutekijöiden osalta. Heikoimmassa tilaluokassa oleva biologinen laatutekijä jokien osalta määrää tilaluokan ja niitä voi olla kalalajisto, pohjaeläimet tai päälysläiset. Fysikaaliskemialliset tekijät voivat laskea tilaa huonoimmillaan tyydyttävään tilaan, jos ovat huonommat suhteessa biologiseen tilaan. Hydrologinen tai morfologinen tekijä ei voi laskea tilaa muuta kuin erinomaisesta hyvään tilaan. VH1-alueella tilaluokka heikkenee viidellä joella, säilyy ennallaan 39 joella ja paranee viidellä joella. Yleisin muutoksen syy tällä kaudella on luokitusmekanismien muutos. Antin mukaan biologiset tekijät ovat vielä merkittävämpi luokitukseen vaikuttava tekijä kuin *"one out, all out"* -periaate. Järvi luokituksen osalta pystyttiin sanomaan, että muutaman järven tilaluokka on kohentunut, vaikka kriteerit ovat tiukentuneet. Esimerkkinä tuotiin esille Pieni Rautjärvi ja sen tilaluokan muutos tyydyttäväksi aiempaan kauteen verrattuna.

Jouni Törrönen kertoi rannikkovesien luokittelusta. Rannikkovesien osalta luokitteluun on tulossa yksi uusi luokittelun osatekijä ja muutama luokittelua tukeva lisämuuttuja. Myös rannikon osalta otetaan käyttöön *one out all out* -periaate. Jouni kertoi myös VHA2 puolen luokittelusta, joka on vielä kesken, joten käytiin läpi muutamia mielenkiintoisia esimerkitapauksia. Kymijoen pääuoman fysikaaliskemiallinen laatu on hyvä koko vesimuodostumassa. Katsottaessa biologisia laatutekijöitä, voidaan todeta tilan olevan hyvä, myös rakennetulla Kymijoen pääuoman alueella. Uuden ohjeistuksen myötä hydro-morfologinen tila voi ainoastaan heikentää erinomaista tilaa hyväksi. Kehitystä on tapahtunut luokituksen ja laatutekijöiden osalta.

Keskustelua:

Visa Niittyniemi mainitsi, että kun aletaan viestiä tarkemmin luokittelumuutoksista niin pitää olla tietoa, mitkä ovat oikeita muutoksia eivätkä laskentamuutoksen korjausta. Antin ja Jounin esittelyt vaikuttivat positiivisilta ja tilaluokituksen parantuminen muutamassa järvessä on merkittävä saavutus. Kuolimon ohella eräissä isoissa vesistöissä havaittava tummumiskehityksen pysähtyminen tiettyyn tasoon on niin ikään isoa uutinen.

Vesa Vanninen miettii, jos tarkastelee Kymijoen kalankulun parantamista niin se ei ole lähellekään valmista ja tehtävää edelleen riittää kalaston tilan parantamiseksi. Korkeakosken kalatien läpikäyminen

14.5.2025

liikkuu 5 prosentissa. Koivukosken padon yhteydessä olevassa kalatiessä on ongelmia vedenjuoksuksen mukaan ja länsihaarassa ei ole kalatietä ollenkaan. Onko jokikala indeksi muuttunut? Lohen poikastuotanto yläosassa ei ole muuttunut pitkään aikaan tai pysynyt käytännössä samana pitkän aikaa.

Jouni Törrönen vastasi, että ole verrannut aikaisempaan kauteen vaan ottanut tiedot Luken arviosta, joten ei osaa sanoa varmaksi onko jokikalaindeksin osalta muutoksia edelliseen luokittelukierrokseen verrattuna.

Visa Niittyniemi jatkoi, että hänellä on sellainen kuvan, että vielä on paljon tehtävää ja indeksit ovat ihmisen tekemiä sekä on otettava huomioon vesistö kohtaiset eroavaisuudet.

Antti Haapala toi esille vielä, kun tekee luokitus päätöstä ja ennen sen päätöksen vahvistamista pitää valita luokka. Systeemin pitäisi tunnistaa muutoksen ja se on ollut aukoton, niin silloin pitää valita johtuuko muutos oikeasti tilan muutoksesta vai johtuuko se luokitustekniikasta. Luulisi olevan helppoa suodattaa nämä, kun tiedotteita lähtee maailmalle. Järvien tummuminen jatkui 2010–2014 asti, jonka jälkeen on pysynyt stabiilina ja tällä hetkellä ollaan transitiossa sen asian osalta. Mutta tämä ei vaikuta esimerkiksi Kuolimon tilaluokitukseen.

Visa Niittyniemi kommentoi, että yleinen keskustelu vesien tummumisesta on suurta ja huoli jatkumisesta on iso.

Jouni Törrönen täydensi omaa osaansa, että tällä hetkellä on tehty luokittelu seuranta-aineiston perusteella ja varsinainen tilaluokka on mahdollista määrittää erikseen.

Visa Niittyniemi vastasi, että nämä esille tuodut ovat vasta esimerkkejä ja luonnoksia sekä niihin palataan syksyllä uudestaan. Visa kysyi Antilta Itäisten Pien-Saimaan muodostumien tilaa ja onko katsottu näitä?

Antti vastasi, että on katsonut niitä ja ennen kuin kemiallinen luokittelu tulee niin näyttävät hyvältä. *One out all out* -periaatteen mukaan tila on kohentumassa hyvään luokkaan.

Venla Valjakka esitteli keinotekkoisten ja voimakkaasti muutettujen vesimuodostumien nimeämistä ja luokittelua. Ohjeistus tähän liittyen on edelleenkin luonnos vaiheessa, mutta Venla kertoi tämän hetken tilanteesta ja taustoista. Vesimuodostumia voidaan nimetä keinotekoisiksi tai voimakkaasti muutetuiksi, ja niillä on alhaisemmat tilatavoitteet ja luokittelu tehdään eri tavalla. Kaakkois-Suomen alueella aiemmin nimettyjä keinotekoisia muodostumia on Saimaan kanava ja voimakkaasti muutettuja on Kymijoen länsihaarat sekä Vuoksi. Todennäköisesti muutoksia ei tule nimeämisen osalta, koska vesistöissä ei ole tapahtunut muutoksia, niin näin ollen perusteita nimeämisen muuttamiselle ei ole. Nimeäminen tulee vesienhoitolaista (VHL 1299/2004). Huomion arvoista on, että vesimuodostumaa ei voi nimetä voimakkaasti muutetuksi, jos sen ekologinen tila on hyvä tai erinomainen. Tämän seurauksena täytyy miettiä luokittelussa tapahtuvia muutoksia ja miten ne suhtautuvat keinotekoisesti ja voimakkaasti muutettuihin vesimuodostumiin.

KeVoMu-vesimuodostumat luokitellaan ekologiselta tilaltaan eri tavalla ja luokitteluasteikko: paras, hyvä, tyydyttävä, välttävä ja huono. Niille asetetaan erikseen tavoitetilä, joka on vähintään hyvä saavutettavissa oleva ekologinen tila. Se määritellään kyseisen vesimuodostuman parhaassa saavutettavissa olevan tilan kautta. Paras saavutettavissa oleva tila määritellään sen kautta, mitä voidaan tehdä ilman, että aiheutetaan merkittävää haittaa muulle vesistön tärkeälle käyttömuodolle ja huomioidaan fyysiset rajoitteet. Luokittelun pystyisi tekemään VPD:n ja EU-ohjeistuksen mukaisesti joko

14.5.2025

vertailuarvojen määrittelyn tai toimenpidetarkastelun kautta, joka Suomessa on käytössä. Toimenpidetarkastelun kautta tehtävä luokittelu tehdään asiantuntijatyönä ELY-keskuksissa. Luokittelussa voidaan hyödyntää toiminnanharjoittajien kautta saatavaa tietoa, kun mietitään toimenpide yhdistelmää. Tarkempi pohdinta syksyllä laajemmalla kokoonpanolla.

KeVoMu-vesien luokittelu tapahtuu vaiheittain, ensimmäisenä määritetään vertailutyyppi, jonka jälkeen arvioidaan mahdolliset toimenpiteen sekä vaikutusarvioinnin laatutekijät. Toimenpide kokonaisuuden lisäksi arvioidaan vedenlaadun tilaluokka niiltä osin, kun heikentyminen ei johdu hydromorfologisista muutoksista. Näiden perusteella arvioidaan lopullinen tilaluokka. Muutoksia aiempaan kauden on huomioitu KHO-ratkaisut ja myös EU-ohjeistus, joka on tullut viime kierroksen jälkeen sekä VHS-säätövoima-hanke. Luokittelusta on ollut alkuvuodesta sidosryhmätilaisuus ja KeVoMu-ohjeistus on ollut kommentoitavana myös sidosryhmillä. Kaakkois-Suomen ELY-keskus on aloittanut KeVoMu-luokittelua ja nimeämistä luonnoksen perusteella, mutta näitä on tarkoitus tarkentaa lopullisen ohjeistuksen tullessa.

Heidi Rautanen kertoi pohjavesien luokittelusta ja mikä muuttuu. Heidi näytti kokouksessa maaliskuussa 2025 valmistuneen ohjeen pohjaveden määrällisen ja kemiallisen tilan arviointiin. Pohjavesien tilan luokittelussa keskeinen muutos aiempaan kauteen on, että asiantuntija-arviota aiemmin tehty kokonaistilan arvio poistuu ja tila määräytyy pelkästään tilatestien perusteella. Ekosysteemivaikutustarkastelu tehdään ensimmäistä kertaa kattavilla aineistolla ja tarkemmalla ohjeistuksella. Ohjeistuksessa on todettu määrällisen ja kemiallisen tilanosalta 6 pohjavesialuetta määritetty huonoon tilaan ja alueella kahdeksan pohjavesialuetta, jossa tila on huono mutta asiantuntija arvioinnilla kokonaisarvoksi on määritetty paremmin.

Keskustelu:

Ilona Joensuu kysyy, että kuinka paljon Suomessa on KeVoMu-luokiteltuja vesimuodostumia?

Visa Niittyniemi totesi, että ei niitä valtavasti paljon ole, jos Kaakkois-Suomen alueella on 4 kappaletta ja tämä varmaan kuvaa hyvin tilannetta. Vuoksi, Kymijoen rakennetut osa, Kokemäen joki, pohjoisen joet: Oulunjoki, Iijoki ovat todennäköisesti hyvässä saavutettavassa olevassa tilassa.

Venla sanoi, että koko Suomessa on 176 KeVoMu-luokiteltuja vesimuodostumia.

Visa Niittyniemi totesi, että lukumäärä ei kerro kaikkea, vaan isojen jokien tilanteesta käydään valtakunnallista keskustelua ja näissä, isoissa muutetuissa jokimuodostumuksissa, on nimenomaan vesivoimatuotantoa, joihin liittyy eri tavoitteiden yhteensovittamistarvetta.

Päivän päätös ja seuraavasta kokouksesta sopiminen / Ympäristövastuualueen johtaja Visa Niittyniemi, Kaakkois-Suomen ELY

Venla esitteli idean syksyn YTR-kokouksen yhteydessä pidettävässä luokittelutyöpajoista, johon saa halutessaan osallistua ja ilmoittautuminen työpajoihin on erikseen syksyllä. Työpajojen luokittelua ehdotettiin kolmeen osaan: rakennetut vedet, pintavedet ja pohjavedet.

Seuraavan kokouksen ja luokittelutyöpajojen ajankohdaksi sovittiin 16.10.2025. Visa Niittyniemi päätti kokouksen klo 14.45

Jakelu

Kaakkois-Suomen vesien- ja merenhoidon yhteistyöryhmän kokoonpano